

DEZVOLTAREA PSIHOLICĂ A COPILULUI ÎN CADRUL VIOLENȚEI CIBERNETICE

PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT OF A CHILD IN THE CONTEXT OF CYBER VIOLENCE

CERNAUȚAN Mariana

*IPLT „Gheorghe Asachi”, or. Chișinău, Republica Moldova
învățător, grad didactic SUPERIOR, Master în pedagogie*

E- mails: marianacernaursu@gmail.com

CERNAUȚAN Mariana

*Gheorghe Asachi High School, Chisinau, Republic of Moldova,
Teacher of higher teaching degree, MA in Pedagogy*

E- mails: marianacernaursu@gmail.com

CZU 159.922.7:004

Rezumat

Numeroase studii arată că timpul în exces petrecut în mediul online poate avea efecte negative asupra bunăstării emoționale și dezvoltării psihosociale ale copiilor: lipsa empatiei pentru părinți și prieteni, relații superficiale, izolare, fobie socială, vulnerabilitate la critici, irascibilitate, agresivitate etc. Devine un pericol internetul, pentru copilul vulnerabil care are acces nelimitat la mediul online. Lumea virtuală mutilează sentimental, lăuntric, conducând spre lucruri negative.

Cuvinte-cheie: era digitală, violența cibernetică, intervenție psihologică.

Summary

Numerous studies show that excess time spent online can have negative effects on children's emotional well-being and psychosocial development: lack of empathy for parents and friends, superficial relationship, isolation, social phobia, vulnerability to criticism, irascibility, aggression, etc. danger the internet, for the vulnerable child who has unlimited access to the online environment. The virtual world mutilates sentimentally, inwardly, leading to negative things.

Keywords: digital age, cyber violence, psychological intervention.

Era digitală are multe beneficii pentru omenire – comunicarea la distanță, achitarea facturilor on-line, comerț electronic, informație liberă, aplicații și jocuri ce încurajează creativitatea și inteligența copilului etc. Trăim într-o perioadă în care telefonul sau gadget-ul electronic a devenit un accesoriu prezent în fiecare casă. A avea un telefon înseamnă deseori să fii conectat. Dar cât este de bine acest lucru? Nu suntem supuși violenței cibernetică ?

Totuși capcanele internetului, abuzului informațional, utilizării necronometrate a calculatorului influențează dezvoltarea psiho-emoțională a personalității umane și anume a copilului.

Numeroase studii arată că timpul în exces petrecut în mediul online poate avea efecte negative asupra bunăstării emoționale și dezvoltării psihosociale ale copiilor: lipsa empatiei pentru părinți și prieteni, relații superficiale, izolare, fobie socială, vulnerabilitate la critici, irascibilitate, agresivitate etc. Devine un pericol internetul, pentru copilul vulnerabil care are acces nelimitat la mediul online. Lumea virtuală mutilează sentimental, lăuntric, conducând spre lucruri negative.

Internetul reprezintă evoluția și vrând-nevrând face parte din viețile noastre din ce în ce mai mult. Tehnologia ne face viața mai ușoară prin noi metode de lucru, schimb de informații și divertisment.

Deși mediul online oferă numeroase beneficii utilizatorilor din ce în ce mai tineri, este datoria părinților să își protejeze copiii și să îi ajute să se dezvolte armonios, ferindu-i de pericole, de violența cibernetică, stabilind o relație bazată pe comunicare și încredere, experimentând lucruri în afară, nu de pe un ecran de computer.

There are many benefits of the digital era for humanity - distance communication, online bill payment, e-commerce, free information, applications and games that encourage a child's creativity and intelligence, etc. We live in an age when a phone or an electronic gadget has become an item found in every home. Having a phone often means being connected. Yet, how good is this? Aren't we subject to cyber violence?

However, Internet risks, information abuse, uncontrolled use of the computer influence the psycho-emotional development of the human personality, namely the one of the child.

Numerous studies show that excess time spent online can have negative effects on children's emotional well-being and psychosocial development: lack of empathy for parents and friends, shallow relationships, isolation, social phobia, vulnerability to criticism, irascibility, aggression, etc. The Internet is becoming a danger for the vulnerable child who has unlimited access to the online environment. The virtual world mutilates sentimentally, inwardly, leading to negative outcomes.

The Internet is evolving and inevitably making up a bigger part of our life. Technology makes our life easier through new ways of working, exchanging information and entertaining.

Although online environment offers many benefits to younger users, it is the duty of parents to protect their children and help them develop harmoniously, protecting them from danger and cyber violence through establishing a relationship based on communication and trust, experiencing things outside, not on a computer screen.

Învățătorul, conștient de faptul că reușita școlară și o învățare eficientă nu se pot concepe independent de un anumit nivel de eficiență a acestor mecanisme **psihice**, dar nu se reduce la ele, trebuie să cunoască particularitățile structurale și funcționale ale acestei categorii de mecanisme psihice pentru a optimiza învățarea.

Timpul de gândire cu care se angajează elevul în sarcina de învățare este în funcție de vârsta lui, de stilul lui cognitiv dar și de particularitățile situației de învățare.

Conștientizarea proprie eficiente în situații neobișnuite, incerte, se învață prin implicarea directă în acest gen de situații. Situațiile în care elevul trebuie să parcurgă drumul de la unitate la diversitate, de la sintetic la analitic, să combine elementele pentru a obține cât mai multe variante, să exploreze și să activeze cât mai multe structuri verbale și figurale solicită și dezvoltă gândirea divergentă. Situațiile în care elevul este solicitat să se deplaseze de la diversitate la unitate, să găsească asemănări, să învețe în violența cibernetică, să identifice relații logice și unice determinate între informații, solicită și dezvoltă gândirea convergentă, recursul la fondul de reprezentări și cunoștințe empirice ale elevilor.

Mai multe trăsături de personalitate influențează comportamentul organizațional, fapt pentru care psihologii au realizat o serie de instrumente psihologice în scopul de a descoperi acele trăsături ce au un impact cert (pozitiv sau negativ) asupra comportamentului în muncă, a comportamentului în organizație.

Stima de sine - se referă la opinia pe care copiii o au despre ei înșiși. Această opinie se dezvoltă prin evaluarea pe care individul o face asupra comportamentelor sale, a inteligenței sale și a succesului în plan social și prin asimilarea evaluărilor făcute de alții. În general, copiii care au o *stimă redusă de sine* nu au tendința de a avea încredere în abilitățile lor. *Stima de sine* este influența de factori situaționali și este sensibilă și la opinia celorlalți.

Dogmatismul – se definește prin rigiditatea opiniilor și a credințelor. Persoana dogmatică are tendința de a percepe mediul ca pe o amenințare și consideră autoritatea ca o putere absolută. Aceste persoane funcționează bine într-un grup foarte structurat și sunt contra indicate pentru un grup care lucrează într-o incertitudine cognitivă crescută.

Adaptare – Inovare constă adaptiv sau inovativ este dat stilul cognitiv prin care individul rezolvă problemele, ia decizia sau creează. Adoptivii sunt copiii mai puțin originali, dar de o mare eficiență. Ei se definesc T. Constantin prin precizie, spirit metodic, solidaritate, prudență, disciplină și conformitate. [1 p.165]

Inadaptarea școlară este considerată „noțiune foarte extinsă, care acoperă toate cazurile în care un copil nu este în armonie cu normele din mediul școlar, datorită deficiențelor

intelectuale, sau tulburărilor psihice, mentale sau afective. Este evident că obligația școlară cu durată să crească, ca și caracterul relativ uniform al comportamentelor sociale și intelectuale impuse de școală, fac ca, la nivelul masei de elevi, să apară diferite categorii care nu pot să se conformeze exigențelor.” Pentru factorii responsabili de combaterea inadaptării școlare această definiție poate părea vagă și cu prea mică valoare aplicativă, pe de o parte, iar pe de altă parte permite prea puține deducții cu privire la cum ar putea fi definită adaptarea.

Persoanele sunt influențate de contextele lor de viață, dar nu ca elemente pasive, ca agenți activi își aleg zonele de mediu în care să intre sau să iasă, care au capacitatea de a influența acele părți ale mediului cu care sunt în contact, care contribuie la modelarea sistemelor sociale pentru sine și pentru alții, consideră V.Negovan [3 p.176].

Aceste comportamente care semnalizează adaptarea sau inadaptarea în plan social și școlar, se manifestă nuanțat în situații de criză, de confruntare cu evenimente generatoare de violență cibernetic.

Psihologia cibernetică susține caracterul intermediar și tranzitoriu al momentului luptei motivelor, care nu se impune obligatoriu ca o lege a reglării comportamentului. În mod normal, sistemul personalității dispune de mecanisme eficiente atât pentru prevenirea conflictului motivațional, cât și pentru depășirea lui, dacă totuși s-a produs. Mai serioase pentru amenințarea integrității psihice sunt conflictele care apar în cadrul interacțiunii cu mediul extern și, în primul rând, cu mediul social, fie în urma fructării excesive și repetate a tentativelor de împlinire a stărilor de motivație (trebuințe, interese, idealuri), fie în urma blocării sau „reprimării” lor. Acestea se trăiesc întotdeauna ca tensiuni perturbatoare, care îngustează sau închid „calea” de acces a subiectului în afara, centrându-l preponderent pe trăirea „închisă” a eșecului sau nerealizării.

Compararea conținutului cu repertoriul modelelor informaționale stocate ale obiectelor, care posedă proprietăți de natură să asigure satisfacerea stării de necesitate. Rezultatul final al acestei operații va fi stabilirea și formularea scopului, ca legătură orientativă a dorinței cu obiectul.

Semnalele operative se conectează după ce a stabilit M. Golu consideră că scopul îndeplinesc un dublu rol: a) de punere în funcțiune a mecanismelor de execuție pentru realizarea propriu-zisă a scopului și b) de alegere a programelor corespunzătoare de acțiune, adică de încheiere a comportamentului specific de satisfacere a stării de necesitate.

Ele vor fi astfel strâns corelate cu primele trei categorii de semnale- de edificare, de sensibilizare și de selecție- alcătuind o configurație informațional- energetică unitară. Starea

respectivă este legată în *psihologia tradițională* de lipsa voinței, calificându-se abulie. În fond, este vorba de o întrerupere în cursul normal al transformărilor energetic - informaționale pe care le implică realizarea unui obiectiv-scop, ca moment al unei stări de necesitate (motivație) [2 p.272].

În cadrul oricărui *sistem cibernetic* există un anumit „minimum” de coordonate ale căror valori nu au voie să varieze în mod liber, în ciuda modificării influențelor externe și a acțiunii unor factori perturbatori. Ele reprezintă așa – numitele „constanțe” de bază, care asigură existența și integritatea ca atare a sistemului, cadrul funcțional necesar pentru desfășurarea tuturor celorlalte procese specifice.

Prin modelarea *cibernetică* artificială a gândirii înțelegem elaborarea unor programe speciale, care, introduse în calculator, să pună evidența, în ceea ce privește dinamica operațională și rezultatele finale, caracteristice proprii activității intelectuale a omului. Corespunzător, acestea vor purta numele de „, inteligență artificială”.

În modelarea unor laturi ale structurilor mentale s-a ajuns deja la un nivel foarte avansat. Este vorba, în primul rând, de operațiile de calcul și procesele de analiză logică a alternativelor. Pe baza programelor corespunzătoare, calculatorul rezolvă complicate probleme de calcul și de stabilire a variantelor optime în cele mai diferite domenii ale activității practice și cercetării științifice.

Dezvoltările actuale vizează elaborarea unor „modele” care să reproducă funcțiile explorăției, rezolutivă, combinatorică și creativă ale gândirii. Ca domenii principale de sarcini se desprind: „, formarea de concepte”, „, rezolvarea de probleme prin metode euristice”; „, înțelegerea limbajului natural”, „, producția artistică”. Problemele sunt prezentate prin descrierea exemplilor, denotări ale claselor și condițiilor care trebuie respectate.

Obiectivul esențial al *ciberneticii* teoretice constă tocmai în argumentarea logică a unității de principiu dintre domeniile particulare ale științei și în elaborarea modelelor formal- abstracte ale comunicației, comenzii și controlului, aplicabile în egală măsură sistemelor tehnice, psihologice, sociale. Prin urmare, trebuie să facem distincții între cele două planuri ale abordării ciberneticii: planul general –teoretic, în care nu se are în vedere un sistem anume, e un sistem abstract, posibil, și planul particular –concret, când, în calitate de obiect de studii, se ia un anume tip de sistem.

Așadar, sistemul cibernetic va poseda următoarele atribute generale, derivate din aparența sa la categoria abstractă de „,sistem”:

- *Este dinamic*, adică, în decursul unui anumit interval de timp el își modifică starea fie ca urmare a acțiunii factorilor externi, fie ca efect al interacțiunilor dintre părțile sale componente;
- *Este deschis sau relativ deschis*, funcționarea sa normală depinzând de schimbările energetic – informaționale cu mediul;
- *Este complex*, presupunând un număr relativ mare de elemente componente și un coeficient ridicat de saturație în legături interne și externe;
- *Este selectiv* în raport cu stările posibile, tinzând să se delimiteze de mediu și să-și conserve propriu – identitate, în dezvoltarea presiunii variații factorilor externi.

Totuși, se constată frecvent tendința de a intra în contact cu surse de *violență negativă* - care favorizează emoții de teamă, de încordare, dar între anumite limite de siguranță. În cazuri de dereglare poate avea loc o inversare a raporturilor: stare de satisfacție se leagă de acțiunea unor stimuli nocivi, violenței, iar cea de insatisfacție – de acțiunea unor stimuli obișnuți. Dinamica sensibilității afective este supusă legilor adopției, contrastului și saturației.

Adopția se exprimă în diminuarea intensității inițiale a trăirii pe măsura prelungirii contractului comunicațional cu obiectul care a condiționat-o și în instalarea unei obișnuințe emoționale fie de semn negativ (obișnuirea cu emoția de teamă, de frică sau de tristețe), fie de semn pozitiv (calmarea emoției inițiale de bucurie, plăcere, satisfacție).

Violența cibernetică implică adaptarea trăirii emoționale și când limita acestei toleranțe este depășită, dezvoltarea fie întreruperea contactului comunicațional cu obiectul, fie trecerea trăirii inițiale într-o trăire de semn opus (iubirea în ură, sau ura în iubire). Firește, fenomenul este de o complexitate deosebită și presupune un lung șir de transformări energetic-informaționale, la diferite nivele integrative ale sistemului afectiv.

Aceste componente care semnalizează adaptarea sau inadaptația în plan social (și școlar) se manifestă nuanțat în situații de criză, de confruntare cu evenimente generatoare de violență cibernetică:

- Însușirea caracterului ceea ce este violent puterea mare, intensitate, tărie;
- Lipsa de adaptare în vorbe sau în fapte: impulsivitate, brutalitate, vehemență;
- Faptul de a întrebuiți forța brutală: constrângerea, violența, siluirea impulsivă;
- Lipsa de stăpânire a propriilor reacții, sentimente care se reflectă în vorbe, impulsivitate;
- Izbucnirea necontrolată, însoțită de obicei de manifestări de asprime, brutalitate față de cineva;
- Predispoziția de ași manifesta sentimentele într-o manieră brutală, virulentă;

- Expresii a violenței;
- Manifestarea brutală, de om violent; extrem de furios; în mod grosolan;
- Lipsă de moderație, sarcasm.
- Atitudine sarcastică invectivă
- Forța sau constrângere brutală la care o persoană recurge pentru a-și atinge scopurile, silința, strânsoare, violență.
- Încălcarea a ordinii legale .
- Fapta caracterizată prin brutalitate și prin nerespectarea drepturilor sau a voinței cuiva.
- Teoria sociologică ce absolutizează rolul folosirii violenței de către unei oameni împotriva altora, pe o anumită treaptă a dezvoltării sociale, în explicarea genezei inegalității sociale a claselor.
- A viola, forța dezlănțuită cu care se manifestă în fenomen natural, în proces fizic.
- Intensitatea deosebit de mare a unui sentiment a unei senzații.

Printre cele mai frecvent recomandate care creează contexte pentru buna adaptare la mediu (social, școlar) sunt cele care conduc la conștientizarea propriilor calități ale copilului/ elevului, care îl fac să se simtă acceptat în mediul său (încurajarea), îl fac să simtă că aparține grupului (familiei, clasei; premierea comportamentelor dezirabile, vocalizarea lor și a personalității copilului, empatia, relațiile deschise, sincere, ajutorul în îndeplinirea sarcinilor de dezvoltare, combaterea atitudinilor defensive, de neimplicare și a pasivității copilului, promovarea bunăstării psihologice exprimate prin acceptare de sine, relații pozitive cu alte persoane, autonomie, stabilirea de scopuri raționale în viață, dezvoltarea sentimentului eficienței personale și a încrederii în sine.

În procesul comunicației de reglare și adaptare reciprocă a comportamentelor individuale în jurul categoriilor de „ bine” și „rău” se elaborează un ansamblu de criterii și norme etice, a căror asimilare și interiorizare structurează în plan psihologic idealul moral, în violența cibernetică, ca motiv de autoperfecționare și automodelare a personalității. Sfera de acțiune a acestui motiv se extinde asupra tuturor atitudinilor și acțiunilor individului care au o implicație sau un cadru de referință socială. Comportamentul individual este permanent supus evaluării și sancționării etice din partea celor din jur, a societății. Întăririle prin calitative „bune” sau „rău”, asociate cu „recompense” sau „ sancțiuni” de ordin material, psihologic-moral și violența cibernetică, duc la formarea unei categorii speciale de structuri afective, denumite emoții și sentimente morale. Gama lor este foarte intensă, după lărgime „ semnificativului” social, în

limitele căruia se inserează actele concrete de conduită. Procesul ca atare de integrare socială a individului este extrem de complex din punct de vedere psihologic.

Internetul reprezintă evoluția și vrând-nevrând face parte din viețile noastre din ce în ce mai mult, fiind o resursă inepuizabilă de informații. Tehnologia ne face viața mai ușoară prin noi metode de lucru, schimb de informații și divertisment.

Deși mediul online oferă numeroase beneficii utilizatorilor din ce în ce mai tineri, este datoria părinților să își protejeze copiii și să îi ajute să se dezvolte armonios, ferindu-i de pericole, stabilind o relație bazată pe comunicare și încredere, experimentând lucruri în afară, nu de pe un ecran de computer.

Bibliografie

1. CONSTANTIN, T. *Evaluarea psihologică a personalului. Iași: Polirom.* 2014. 296 p.
2. GOLU, M. *Principii de psihologie cibernetică.* București: Ed.: Științifică și enciclopedică. 1995. 315 p.
3. NEGOVAN, V. *Introducerea în psihologia educației.* București: Ed. Universitară. 2016. 240 p.

PARTENERIATUL PĂRINȚI - CADRE DIDACTICE ÎN VEDEREA CREȘTERII GRADULUI DE SECURITATE A COPIILOR ÎN MEDIUL ONLINE

PARENT-TEACHER PARTNERSHIP IN ORDER TO INCREASE THE DEGREE CHILD SAFETY IN THE ONLINE ENVIRONMENT

FRUNZE Oleseă, dr., conf UPS „Ion Creangă”,
catedra Asistență Socială
LAPOȘINA Emilia, dr., conf.
UPS „Ion Creangă”, catedra Asistență Socială

FRUNZE Oleseă, Phd, associate professor,
State Pedagogical University
LAPOȘINA Emilia, Phd, associate professor,
State Pedagogical University

CZU 37.018.26:004.738.5

Rezumat

Siguranța copiilor online realizată în instituțiile de învățământ are un impact direct asupra dezvoltării copiilor. Siguranța în instituția de învățământ presupune crearea unui mediu în care copilul se simte în siguranță atât fizic, cât și emoțional, social. Mediul școlar prietenos și sigur presupune mediul care asigură starea de bine a copiilor, le respectă drepturile și le garantează protecția integrității lor fizice și psihice. În contextul digitalizării relațiilor sociale, angajamentele